

SZÉKELY-UDVARHELY

AZ UDVARHELYMÉGYESI 48-AS FÜGGETLENSÉGI KOSSUTH-PÁRT POLITIKAI LAPJA
A SZÉKELYUDVARHELYI „SZÉKELY TÁRSASÁG” ÉS TÖBB EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE

Megjelen hetenkint kétszer: osztorfőkönyv és vasárnap.
ELŐFIZETÉSI ÁRA: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Külföldre egész évre 12 K. Közsegek, közsegi előjárók, papok és gazdasági egyesületi tagok egész évre 8 K, tünitők, közsegi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják. Egy példány ára 10 fillér. Helyközi telefon 15. sz.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
B E T E G H P Á L
LAPTALAJDONOS.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: Székelyudvarhely, Kossuth-utca 31. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők. — Kéziratokat vissza nem adunk. Hivatalos hirdetések 100 szög minden szó 6 fillér, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet om. 8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. Nyílt-tér sora 1 K. Díjak előre fizetendők. — M. kir. postatakarékpénztári osek- és kléring 10,489. szám

Ész nélkül.

Irta: Okolicsányi László orsz. képvis.

Khuen Héderváry gróf és miniszter társai a képviselőház hétfői ülésében, mint Magyarország új kormánya bemutatkoztak és elfoglalták helyeiket a bársonyszékekben.

Ezt a bemutatkozást a Ház minden oldalán szokatlan izgalom előzte meg, amely nagyon érthető is, ha meggondoljuk ennek a bemutatkozásnak alkotmány jogi jelentőségét.

Hat férfi a király által reájuk ruházott hatalommal felruházva belép a képviselőházba, amelyben nekik egyetlen egy hivük sincs s amely Házban politikai törekvések és terveik egyetlen támogató szavazatra sem számíthat. Belépnek pedig úgy, hogy mindenki tudja róluk, hogy nem hoznak magukkal semmit a nemzet bajainak orvoslására, az ország jogainak érvényesítésére, a nemzeti állam követelményeinek és érdekeinek kielégítésére, nem hoznak semmit abból a gazdag nagy nemzeti programból, amelynek teljessége a nemzet vágyakozásának végcélját képezi és amelynek egy része is elég lett volna arra, hogy nekik hivatást, barátokat szerezzen. Nemcsak nem hoznak semmit, hanem azzal a szándékkal, azzal a feladattal jönnek, hogy letörjék a nemzet akaratát, elfojtsák a nemzet vágyait, sőt mindenkorra elnémítsák a nemzet követeléseit és újra feltámaszszák azt az öt év előtt megbukott rendszert, amely a parlamentet csak az abszolút uralkodói akarat palástolásának eszközévé tette midőn a felülről jött minden kívánságot sietett kielégíteni, de a nemzet kívánságainak sem nem tudott, sem nem akart érvényt szerezni.

Az új kormánynak ezen törekvésére engedett következtetni már programjának kifejtése előtt is az a körülmény, hogy ez a kormány annak az előző kormánynak helyét foglalja el, amelynek éppen azért kellett helyéről távoznia, mert a nemzeti jogok érvényesítését követelte az uralkodóval szemben s ezen követelésének nem tudott érvényt szerezni, mivel a képviselőház legnagyobb pártja, a Justh-párt ellene fordult.

A Justh kormányellenes és koalíció-ellenes állásfoglalásának természetes következménye volt tehát egy a nemzeti aspiráció elfojtására s a nemzeti akarat letörésére kiküldött kormány ki-

nevezése s ezt a következményt hónapokkal előreláthatta minden a viszonyokkal ismerős politikus.

Előre látta-e ezt Justh Gyula és pártja is, — nem tudom, de ha ezt előre nem látták, akkor politikai előrelátásuknak olyan csekély mértékéről tettek tanúságot, amely őket a politikai vezetés szerepére teljesen képtelenné teszi. A hibát azonban — bármilyen nagy és súlyos is volt — némileg jóvá teheték volna akkor, mikor az, amit ők idéztek föl — az új kormány kinevezése — bekövetkezett és látták, hogy az nem úgy következett be, ahogy ők szerették volna.

Akik tehát fokozott izgalommal és kíváncsisággal várták az új kormány bemutatkozását a képviselőházban, azok leginkább arra voltak kíváncsiak, miképpen fog a Justh-párt segédkezet nyújtani ahhoz, hogy ezt a nemzeti törekvések letörésére ideküldött kormányt megjelenésének első napján kidobják, kiverjék a nemzet gyűléséből.

Meglehetett volna tenni, meg is kellett volna tenni.

Ha az a képviselőház, amelynek a múlt hétfői ülésén egybegyűlt mintegy négyszáz tagja között a kormány iránti bizalmatlanság tekintetében teljes egyértelműség uralkodott, higgadt komolysággal és önértékes nyugalommal fogadta volna a félelemtől remegve belépő hat minisztert és Khuen-Héderváry gróf silány programjának felolvasása után megtörtént volna a bizalmatlansági nyilatkozatnak komoly és tartalmas indokolása, mindegyik párt részéről azután pedig a bizalmatlanságot kifejező határozati javaslat megszavazása, ezzel a parlament méltóságának és tekintélyének teljes megóvása mellett a nemzet ellen vállalkozó miniszter urak ki lettek volna verve abból a nemzetgyűlésből, amelyben nekik sem gyökerük, sem helyük nincs.

A parlamentnek ilyen magatartásával ki lett volna fejezve és a királynak és az országnak tudtára lett volna adva, hogy azokkal a miniszterekkel, akik a nemzet ellen vonulnak harcba, nem bocsátkoznak tárgyalásba a nemzet választottjai

A parlamentnek ilyen magatartása által a kormány rá lett volna kényszerítve arra, hogy a kormány azonnal levonja a következtetést, saját programjából, amennyiben ezen határozott és merev visszautasítás nyilvánvalóvá tette volna, hogy a mostani

országgyűlés közreműködésére nem számíthat s ennél fogva, ha alkotmányosságának csak látszatát is meg akarja őrizni, mielőbb sőt azonnal a ház feloszlatahoz és az új választások elrendeléséhez kell nyulnia.

A képviselőház ilyen állásfoglalása tehát lehetetlenné tette volna az új kormánynak a parlamentben egy napig való megmaradását is és siettetett volna a nyílt harcot a nemzeti törekvések képviselői s a nemzet törekvései letörésére kiküldött kormány között. A nyílt harc siettetése közelebb hozta volna az országot a válság befejezéséhez, a rendezett állapotok és nyugodt kormányzás lehetőségéhez. Ez tehát oly eljárás lett volna, amely az ország érdekeit szolgálja.

Azonban nem ez történt. Történt a hétfői ülésen éktelen zajongás és kiabálás, amely természetesen nem ijesztett meg senkit, legkevésbé az új kormány tagjait, akik igen jól tudták, hogy ettől a lármától egy hajuk szála sem görbül meg. Történtek vad szenvedéllyel kitörő támadások a képviselőház szelidlelkű elnöke ellen, akinek egyik-másik nem egészen szabatos, de egy kis jóakarattal mellett néhány szóval helyreigazítható kifejezésébe a Justh-párt belekötött s afelett hosszas vitát indított, mintha az ország minden érdekénél fontosabb érdek lett volna annak a behozatala, hogy Justh Gyula jobban tudott elnökölni, mint a Kossuth-párti Gál Sándor. Ugyancsak a Justh-párt indított egy hosszadalmas házszabály-vitát, amelyben a házszabályok 129. §-ában beleakart magyarázni valamit, ami abban nincs benne és meg akarta akadályozni azt, hogy a kormány által benyújtott törvényjavaslatok a bizottsághoz utasíttassanak, holott a házszabály világosan rendeli, hogy a miniszterium által beterjesztett törvényjavaslatoktól a bizottsági tárgyalást megtagadni nem lehet. A vitát pedig azok rendezték, a kiknek álláspontját a bizottságok többsége képviseli s így semmi érdekük sem lehetett abban, hogy a bizottságokhoz való utalást megakadályozzák, mert hiszen a bizottságok az ő álláspontjukat juttatták volna kifejezésre.

Amíg pedig ez a zajongás, szenvedélyeskedés és házszabály-vita tombolt a házban, az alatt Khuen-Héderváry és társai megmelegedtek a bársonyszékekben, kezdték magukat otthonosan

érezni abban a légkörben, a mely azt a kéjes látványt nyújtotta nekik, hogy a nemzet kurucái nem ő ellenük, hanem egymás ellen röpitik nyilaikat. Az ülés végén pedig a kormány tagjai jóízűt nevetettek marukba a fölött, hogy a tanácskozásokra szánt idő eltelt a nélkül, hogy a ház nekik bizalmatlanságot szavazott volna. A lármázók, a szenvedélyeskédők pedig ijedten kaphattak fejükhöz, hogy hát mi is lett a bizalmatlansági határozattal, amelyet meg akartak volna szavazni! Mi lett?

Hát az lett vele, hogy ugyanaz a párt, a mely a bizalmatlansági indítványt benyújtotta, azt el is temette. Másnap már sokkal nyugodtabb lélekkel mehetett be Khuen-Héderváry gróf a házba s nyugodtan válaszolhatott, tárgyalhat, alkudozhat, hiszen beszélnek, hiszen tárgyalnak vele s akinek a hiusága megkívánja, hogy beszéljen és nevét olvassa a lapokban, az elmondhat hosszú beszédeket a következő napokban. — A beszédek árjában ellaposodik a vita, az unalom küüzi a házból a képviselőket, a kormány nyugodtan ül helyén, — a bizalmatlansági indítvány pedig a sok szó áradatában megfulad és a ház irattárában eltemetetik. Vajjon ezt akarta-e a Justh-párt? Vagy az, amit csinált, megint nem úgy történt, ahogyan ők kívánták?

Az előrelátásnak hiányát elébb csak abban láttuk, hogy egy kormány megbuktatásának következményeit előre nem tudták látni. Most azonban azt látjuk, hogy még egy képviselőháznak a lefolyását sem tudják tervszerűen biztosítani.

Ilyen eredmények után azt a meggyőződésünket kell kimondanunk, hogy akik ily súlyos hibákat követnek el, azok ész nélkül csinálnak politikát.

A képviselőházat elnapolták.

Pénteken még vagy 25 szónok volt feliratkozva, akik a Héderváry kormány kinevezése fölött megindult és öt napig tartott vitában részt venni kívántak. Azonban hitelen fordulat következett. Az összes szónokok visszaléptek. Egyedül Andrassy gróf maradt a listán, a kinek beszéde végeztével a képviselőház Khuen-Héderváry kormányának bizalmatlanságot szavazott. Erre Héderváry királyi kéziratot vett elő és azalatt a képviselőházat ex-lexben, tehát alkotmányellenesen, a törvény világos rendelkezése ellenére, folyó évi március hó 24-ikéig elnapolta. Ez

ellen aztán Apponyi Albert gróf, sőt még Andrassy is, aki mostanában kétszínű játékot űz, tiltakoztak és a tényt alkotmányellenesnek nyilvánították. Különben a képviselőház határozatilag a kormánynak az adószedést és ujoncállítást megtiltotta. Elnapoltatta tehát az országgyűlést a granicsár, mert Tisza, Andrassy és Wekerle közbejöttével, új pártalakulást tervez, ha a függetlenségek ezt idejekorán egyértelmű eljárásukkal meg nem akadályozzák. Kossuth Ferenc pécsi beszéde szerint: a közös munkára hajlandó elemeket egy táborba kell gyűjteni, de ez a tábor a magyar nemzet szívében élő igazi függetlenségi lobogó alatt tömörüljön. A 67-es akarnokságnak már befelelgett. Most csak a 48-as függetlenség következhetik akár akarja ezt Bécs, akár nem.

Jönnek a siketnémák!

(G. I.) Mennyire boldog az anya, mikor szívének magzata az első szót elrebegeti ajakán. A földi örökek ezer árja költözik be a családi fészekbe. Megelégedés és a jövő számtalan édes reménye játsza verőfényes játekát a legszentebb helyen, a család szentélyében. Szólásra nyílik a kisded ajaka s megnyitja szülői részére a megnyugvás áldásának forrását. Az idő elforgásával megjön a nyelv könnyedsége, a sz. bősége; a hangokat szótagokká, ezeket meg szavakká racionálja vagy gammacizálja az apróság. A szellemi élet e képzelő tevékenységi fokában kedves lesz szülői előtt, környezete gyönyörrel néz rá s eredeti gondolatairól, szép reményeket jósol neki, életének még első éveiben.

De ha nem mozdul beszédre az élő ajak, csak a mozdulatok, arcjátékok, taglejtések árulják el a lélek vágyait, az elme gondolatát, a szívből kiforró szeretet érzését, — óh akkor, szájalommal megy el mellette minden ember, s a szülő — kinek elhivatása gyermekét boldoggá tenni és úgy látni — megfojtott reményének mélységes fájdalomtól hajszolva menekül a nagy világ elől — elsírni életét, melyet büntetésképpen mért rá az Ur!

A világ ítéletétől s főképp a guny és szánakozástól többé-kevésbé mindenki tart. A szülő és ember, egyed a nagy tömegből, ki a tömeg jellemvonásának miniatűr képét magán viseli. Mit tenne ő mást, mint a tömeg! Itél, gondolkozik és szájalmas kétségbeeséssel nézi gyermekének szomorú sorsát, — egy vigasztaló tudat alakul egész valójában, a maga sötét és borzalmas hátterével: „Hátha az Isten elveszi.“

Hány ilyen szerencsétlen gondolkozású szülő van e drága hazában, kik kínos vergődéssel nézik siketnéma gyermekük növekedését, s hányan vannak, kik céges felfogással a gyermek jövőjét a koldus-tarisznya hordozására irányítják, sőt kényszerítik!

A gyermekből felnőtt férfi lesz, bejut az élet örlő malomkövei közé, hol a munkabíró kar vesztegelné kényszerült s mint ilyen haszontalan pária lett a nemzet testén; barangolása a gunytól megjegecesedett ingerültsége miatt megvetett lesz mindenkitől s szégyene a bánatos szülőnek.

A ferde társadalmi nézet, a polgárok vastag közönyének eredménye, hogy a XX-ik században Magyarországon 10—15 ezer ilyen elhanyagolt férfi tengődik.

Tizenhat siketnéma intézetünk évtizedes munkája dönti halomszámra a ferde véleményeket s teremti óriási nehézségek közepette a szerencsétlen némákból munkás embereket és hasznos honpolgárokat főleg a szegényes kisparterén. Beigazolt tény, hogy az ép és teljes értékű emberek munkában, szorgalomban, erőben megsem közelítik a némákból lett iparosokat és mégis ezek sorsa iránt csöppnyi érdeklődéssel sem vagyunk; hagyjuk őket eddigi vigasztalhatatlan sorsukban tengődni s a némákért küzködő intézményeket az anyagaik szükségében vergődni.

Vastag közöny tartja fogva a lelkeket! Hányszor kopogtak be akár melyik siketnéma intézet igazgatója lelkesítő felhívásával ajtónkon, a szeretet ünnepén, a szeretet nevében! És mi hidegen taszítjuk el magunktól! Azt se kérdezzük: Honnan jöttél, mit akarsz? Bűnösen vonjuk el a haza oltárától az áldozatot, megtagadjuk hazaszeretettünket, megkötjük hazánk jólétét, nagyságát, erősségét egy pár áldozati fillér megvonása által.

Válságos idöket élünk. Hazánkban a munkás karra égető szükség van, hisz minden évben vérzik hűtelen fiaitól a haza. Gondolkozzunk!

Nem lehetne-e pótolni az évi veszteséget, ha a siketnémákat sötét sorsuktól megszabadítjuk és visszaadjuk őket a munkának?! Ez nekik a hivatásuk! A társadalom közönye tompította és fojta meg bennük a munka érzését, melyet a természet a halló és beszédszervek elvonása miatt fokozva adott meg nekik. Parányi jóakaratu érdeklődés, csekély anyagi áldozatunk áldásos válságuk lesz.

Ne vesztegeljünk tehát! Fogadjuk őket szeretettel városunkban. Menjünk el minél számosabban a bemutató előadásukra, győződjünk meg, hogy nincsenek elveszve a hazára nézve, ha feláll mellettük az emberi szeretet. A gyógypedagógia nagy arányú fejlődésével értékes embereké nevelik az önfeláldozó társak, kik szeretettel kérnek mindenkit a támogatásra. Siessünk leróni tartozásunkat, mit könnyelműen megvontunk tőlük, pótoljuk a vétkes mulasztásokat; a nekik adott fillér a hazaszeretet legnemesebb áldozata. Jertek hát ez áldozatra!

A szegénységről és gazdagságról.

(Folyt. és vége.)

Oh! a Mester! Oh! a Mestert meg kell érteni! Mert a ki őt meg nem érti, azt a betű megöli!

Jézus Krisztust meg kell érteni és őt csak az tudja igazán megérteni, aki szívből, lélekben, elméjében: idealista! Ő maga nem irt soha egy szót se, csak tanított; a Bibliában való részvétele ez alapon: passzív. Active: élt — és tanított! Tanításait az Apostolok foglalták írásba és tanítása körül, két ezredév alatt végtelen nagy irodalom keletkezett. Tanítását sokféleképpen magyarázzák. Én azokat a magyarázatokat fogad-

om el, a melyek a szeretet vallását a legmagasztosabb eszményképek követése alapján kívánják megvalósítani. Tűzet hozott Ő a világra; az eszmék iránti rajongás szent tűzet!

Tul tesz Platón! És a ki Jézus Krisztust jól megérti, az megérti a földi dolgokat s végeredményül nem ad ósdi magyarázatokat.

Nem rajongott a Mester a földi szenvedések látásán, nem is szánkionálta azokat, — sőt — enyhítő balsamot csepegtetett rájuk! Nem hirdette az askétaságot, de hirdette, ha askétasággal nyomorít meg a sors változó keze: viseld azt főnnséges nyugalommal! Ezt hirdette az embernek fia, ki csupa szív és csupa szeretet! Aki nemcsak hogy nem askéta, — s ha böjtöl: kegyeletből böjtöl, aki nemcsak, hogy nem askéta, hanem a sors által askétákká formált nyomorult emberek testéről, lelkéről kész levenni mindig és le is veszi a szenvedéseket a szeretet, az Isten nevében!

Az embernek fia miért törli le a szenvedők keserves könnyeit, miért orvosa a testi és lelki betegeknek? miért kívánja a földön hemzsegő rettenetes ellentéteket kiegyenlíteni szellemi és anyagi téreken egyaránt? Eszményi téreken miért hirdeti az önfeláldozó szeretet magasztosságát, anyagi téreken miért az adakozó szeretet munkáját? Hogy közelebb hozza a szíveket egymáshoz, hogy áthidalja a születés, a rang és pénz okozta korlátokat az emberi egyenlőség szent ideája alapján. És parancsolja a türelmet! A türelmet, az idő munkáját, az idő munkájának türelmes bevértését: az ideák megvalósulásában. Sokan nem értik ezt meg. És ezért tévednek azok, a kik erőszakos kezekkel akarják a világ dolgait rendezni. Az ideák és ideálok munkáját meg kell várni! Ha bizól az ideákban és ideálokban, — bizhatsz idők eljövételében! Krisztusi türelmet! Kevesen értik, nagyon kevesen! És fájdalom, nagyon sokan félre magyarázzák!

Jézus Krisztus a türellem alatt, — régi beszéd ma már — hogy nem a birkatürelmet értette. Jézus Krisztus azt hirdette, hogy az Isten mennyekben van, a mennyek országa pedig mi bennünk van, így tehát bennünk él és munkál az élő Isten. Ő a türellem alatt mást értett, méltó és magasztos cselekedetet ahhoz a lényhez, ki az arcán az Isten képét, szívében magát az Istenséget hordozza! Nem azt hirdette a Krisztus, hogy türed el a sors viharait összedugott kézzel mindaddig, amíg az agyagos földdel ölelkezel, oh nem, — nem azt hirdeti, hogyha sorscsapásér, várjad a sültgalamb repülését, — hanem hirdeti, hogy zugulódás nélkül vedd a történt dolgokat és fohászodjál és megacélosodott hittel, szívvel, karral dolgozzál sorsod jobbra fordulásáért.

Türj, de ne bambán, birkamódra, hanem ésszel, hittel, bizalommal, munkás jóvendővel...! És különösen: ne zugulódj!

Sok szegény ember van a világon. Sokkal több a szegények száma, mint a gazdagoké. A szegénység oka magában a dolog logikájában. Tényleg ördögi logika a gazdagság kérdése! De érthető, — egyszerű. A fillér nehezebben teremti meg a

másik fillért, mint a két fillér a harmadikat. Itt van az ördöngös logika! És ez hova tovább még ördöngösebb, ha arról beszélünk, hogy a korona milyen könnyen szüli meg a fölötte lévő egy fillért s a millió korona a másik milliót. Itt van az ördög. A „Moloch“, a „Mammon.“ Az egyszerű székely ezt szíve szerint is kifejez: a pénznek ördöge van s oda siet a hol sok van!

A szegénység és gazdagság, ez a nagyfontosságú különbség meg volt és meg is lesz az emberi életben mindig. Természetszerű és végtelen egyszerű dolog ez. Ez életszükséglet! Mint a hogyan a természetben árny a fényvel van összemérve, éjjel és nappal váltja egymást, küzd a jó és rossz kezdettől fogva. De tagadom, hogy a szegénység minden körülmények között a boldogság akadálya lenne és a gazdagság minden körülmények között: boldogítana.

Az emberi boldogság izgat ma minden jóra való elmét és annak az elképzelhető legnagyobb fokú megteremtése, — mindenki részére. Nem a szegénység és gazdagság megszüntetése a cél, ez egyszerűen lehetetlen, hanem az emberi boldogtalanság kiküszöblése s a mennyiben az anyagi élet ezzel karöltve jár, a nyomasztó szegénység megszüntetése, — ez a cél! Ha valaki szegény, de nem elviselhetetlen, türelmetlen szegény: lehet boldogabb, sőt határozottan boldogabb is, mint sok-sok gazdag ember, akinek se szeri, se száma az arany és ezüst holmi sokaságában, — de testben, lélekben csak ő tudja, hogy mit érez!

Én az ideális társadalom kérdését nem a szegénység és gazdagság végleges megszüntetésében, de keresem az emberi boldogság és boldogtalanság kérdésében...

A szegénység igaz, hogy iskola, de megvetem azt a tételt, hogy büntetés volna. Oh! a teremtésben az Isten munkájában magasztosabb célt látok, valahányszor szegény és gazdag emberre gondolok: utat a tökéletesedésre, de nem büntetést! Hiszen mi nem vagyunk Istenek, csak emberek, de az emberek törvénye sem azért sujt valakit, hogy büntessen, hanem hogy megjavítsa, tökéletesítse! Bűnnek, kimondhatatlan igaz bűnnektartanám azt a gondolatot, ha a szegény emberre úgy tekintenek, mint egy nyomorult büntetett lényre. Nehéz iskolában küzd a szegény ember s ezért a nehéz küzdelemért irom oda jól kiérdemelt diplomájára, hogy szeretem, hogy imádom... és saját magam iránt is tisztelettel vagyok: a szegénységemért...

Gyönyörű problémák ezek! És gyönyörűek azok e problémák, melyeket ezek a meglévők felvetnek!

Csak a legszükségesebbek elmondására támaszkodtam. Ne féljen tehát senki az ideális társadalom főnnséges gondolatával foglalkozni. Így foglalkozni véle: emberszeretet, hazafiság és nem „vörös“ szocializmus! De az ideális társadalmat ne csupán a szegénység és gazdagság kérdésében keressük, hanem az emberi boldogság és boldogtalanság kérdésében. Mert míg a szegénység és gazdagság esetleges kiegyenlítése utópia, lehetetlenség és az is marad mindörökké, — addig az emberi bol-

dogság teljessé való tétele: lépésről-lépésre megvalósítható ideális cél! (Háromszor annyi embert képes a föld, ez az édes, drága föld eltartani tökéletes boldogságban, mint ma pedig: több, mint 800 millió embert hordoz a hátán ma!)

Csakhogy e minden embert boldogító ideális cél eléréséhez két nagy dolog szükséges: a szív és ész zseniálitásának kiképzése. A valódi műveltség! Az igaz ember-szeretet!

A nyomasztó szegénység enyhítése mellett: a szív és ész zseniálitásának tökéletes kiművelésére törekedjünk.

Székelykereszturon, 1910. jan. 21.

Horváth Lajos.

HIREK.

— **Nemzeti ellenállás.** Udvarhelyvármegye törvényhatósági bizottsága február 3-án rendkívüli közgyűlést tart. Használjuk fel az alkalmat politikai állásfoglalásunk erősítésére. Nyilatkozzék a bizottság jövődó magatartásáról. Vegye tudomásul, hogy a képviselőház pénteki határozata a vármegyéket alkotmányvédő hagyományaira emlékezteti.

— **Egy jelenet a sok közül.** Székely iparosaink állandó panaszszal vannak tele, hogy nincs munkájuk. Drága a megélhetés, ezzel szemben pedig hiányzik a közönség támogatása. Valamikor a közönség panaszkodott, hogy megfelelő szakképzettséggel bíró iparosok nincsenek. Ma már minden egyes székelyföldi városban — hála Kossuth Ferenc akkori kereskedelmi miniszter ayai gondoskodásának — szaktanfolyamok rendezésével és az iparosok érdeklődésének felkeltése révén, ez a régi panasz megszűnt. Iparosaink műveltsége, munkaképessége megnövekedett. Így állván a dolog, nem kis meglepetést keltett egyik székely városban az a szomorú körülmény, hogy az ipariskolai mulasztásért megidézett legjobb szabómester éppen a bíraskodásra hivatott városi választott tisztviselőt, fővárosból rendelt ruhapróbán találta — a hivatalban... A kitűnően fizető, elkelő kommitens elvesztése felett érzett fájdalom, valószínűs keserűséggel teljes panaszhangokat hívott elő a derék iparos ajkaira. Es ennek az iparosnak igaza van. Ha a legtehetségesebb tisztviselőkar nem támogatja iparos polgárságunkat; ha elvonja és más városok iparosainak adja a kenyeref biztosító megrendeléseit — még pedig indokolatlanul; ha aztán keresete nem lesz a pótdót fizető polgárságnak, akkor pusztulás, veszély és romlás következhetik ebből. Ezt pedig egyetlen hazafi sem akarhatja. Mind eme indokok alapján, arra kérjük azokat, akiket illet: azokat, akikben a hazafias érzés amienk iránt ki nem halt: becsüljük meg legalább azt, amivel rendelkezünk és ne küldjük filléreinket oda, honnan támogatást magunk sem nyerhetünk.

— **Jelmezes fillérestély.** A helybeli polgári önképző és segélyző egyesület folyó évi február 6-án jelmezes fillérestélyt rendez. E régi jóhírű kedélyes mulatságra már most felhívjuk közönségünk figyelmét.

— **A cipészipari szaktanfolyam** tegnap befejezést nyert. E tanfolyam négy hétig tartott és azt Hegedűs Ferenc cipészipari szakitanító vezette kiváló sikerrel, akit még Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszter küldött volt ki Kolozsvárról. Cipész iparosaink Székelyudvarhelyről tizennyolcan vettek részt a tanfolyamon, melyen a legszebb sikert mutatták fel szorgalmas, odaadó munkásságukkal. A tanfolyam főbb tárgyai: lábismeret, annak esontrendszere, rendes és hibás lábakra való szabás, kaptafa alakítás, valamint a szabás-minták készítése. A tanfolyam ellenőrzésével Ferencz Ignác állami szakellenőr volt megbízva, aki a bezáráó ünnepélyen résztvett és teljes meglegedését nyilvánította. Nagy szeretettel viseltetett az egész tanfolyam alatt Hargita Nándor áll. szakiskolai igazgató, aki ugy a megnyitáznál, mint most a befejezésnél lendületes beszédet mondott, buzdítván iparosainkat.

— **Képezdei hangverseny.** A székelykereszturi állami tanítóképző-intézet ifjúságának szombaton (február 5-én) a Walter-fele diszteremben, segítő pénztára javára rendezendő táncal egybekötött hangversenyére széleskörű előkészületek folynak. A közönség körében általános érdeklődés nyilvánul. Lengyel Gyula tanár, r. b. elnökkel élén, a rendező bizottság mindent elkövet, hogy a képezdei ifjúság eme jóhírű mulatsága méltó legyen előző társaihoz. A műsor nyolc válogatott pontból áll. Egyik kedvesebb a másiknál, de mindannyi sikeréről a működők aravalósága garanciát nyújt. A mi pedig a táncmulatságot illeti, arra a derék ifjúság nyújt biztosítékot, hogy egyetlen hölgy sem marad táncolás nélkül.

— **Erdélyrészi vásárok.** Február 1-én Nagyekemező, Szászsztgyörgy, Teke, 2-án Somkerék, 3-án Barót, Etéd, Gyéres, Gyergyóditró, Katona, Prázsmár, Szamosujvár, Ujegyház, 4-én Zabola, 5-én Olálaposbánya, Szásznádas, 6-án Magyaros, Nagyalmás, Vámosgálfalva, 7-én Küküllővár, 8-án Báuffyhunyad, 9-én Kőszvényes, 10-kén Bonyha, Nagyilonda, Szilágycséb, 11-én Hosszúfalva, Kovászna, Szászbanyicza, 12-kén Torda.

— **Kálvin-estély.** A helybeli ref. egyházközség ma jan. 30-án (vasárnap) d. u. 5 órakor, a ref. kollegium tornacsarnokában tartja negyedik kálvin-estélyét, melyre a rendezők a következő érdekes és változatos programot állították össze: 1. A gyülekezet éneke: Mint a széphives patakra. Zsolt. XLII. I. v. 2. Szaval. Sebess József, koll. tornatanár. 3. Énekel: Bod Etelka, harmoniumon kíséri: Schaffent Frigyesné. 4. Felolvasás: tartja Gönczi Lajos, koll. igazgató. 5. Énekel: Palló Imre, zongorán kíséri Dobó Zoltánné. 6. Mi a haza, melodráma, Abrányitól. Előadja: Józsa Emma, zongorán kíséri Jakab Miklósné. 7. Elnöki zárszó. 8. A gyülekezet éneke: Áld meg Ur Isten... Ezen estélyre a belépés ingyenes és az érdeklődő közönség e helyen tisztelettel meghívatik. Kegyes adományok templomi új énekes könyvek beszerzésére, köszönettel fogadtatnak: Az estély rendezői: Bod Emma és Kelemen Ilona.

— **Táncmulatság a Libántelegen.** A gyergyólibántelegi önkéntes tűzoltó-

ság február hó 5-én táncmulatságot rendez. A 35 tagból álló testület, mint rendezőség élén Csákvári Gerenday László és Schiffmann Myron alparancsnok állanak.

— **Dalestély.** A helybeli Székely Dalegyletet folyó évi március hó 27-én (husvét másodnapján) a Budapest-szálló színháztermében nagyszabású hangversenyt fog rendezni. Az ezüst koszorús Székely Dalegylet három évi hallgatás után ismét meg akarja mutatni, hogy csak akarat és kitartás kell s az oly féryes diadalt aratott egylet virágozni fog!..

— **„A cigány” Városfalván.** Sziligetli ez örökbecsű népszínművét adja elő február 6-án a Városfalvi Ifjúsági Egyesület kosaras táncvígalmal egybekötve este 7 órakor kezdődőleg Városfalván. A darabban Balog Áron, Csiki Mózes, László Dénes, Jakab Dénes, Barta Ilona, Gedő Róza, Gál Ferenc, Hegyi Dénes, Zoltán Julianna, Balog Elek, Cseke Péter Zoltán Mária, Jakab Mária, Szabó Julianna, Sándor Róza, Barta Bálint, és Mózes Sándor szerepelnek. Az előadást Vajda Antal tanító rendezi.

— **Mének beosztása.** A folyó évi fedezetési idényre a menék beosztása s sepsiszentgyörgyi méntelepen február hó 11-én délelőtt fog megtartatni. A beosztást gróf Szapáry Péter min. tanácsos fogja eszközölni.

— **Bodéga.** E spanyol szó a kikötővárosokban áruraktárt, árutelepet, máshelyeken pedig borospincét, meg korcsmát jelent, a hol hideg ételeket és egész üvegekben vagy poharankint hazai és jobbminőségű borokat árúsítanak. Ilyen Bodégák minden nagyobb európai városban vannak. Albert Péter polgártársunk is megnyitotta Székelyudvarhelyt az első Bodégát, melynek hirdetését mai számunkban találják olvasóink.

— **Bojkottal való fenyegetés — kihágás.** Ujpesten 8 szabósegéd megharagudott, hogy a többi szabómunkás nem fizeti a párt és szervezeti adót. Ezért fenyegető levelekkel kersték fel és bojkottal fenyegették meg Antal Gábor és Róth Ferencz ujpesti mestereket, ha segédeiket elnem bocsájtják. Erre ugy a mesterek mint a segédek a rendőrkapitánysághoz fordultak, mely az ügyet az ujpesti előjáróshoz tette át, mely őket kihágásban vétkeseknek mondta s egyenként 20—50 koronára ítélte. Az ítélet indokolása a következő: Antal József Gábor és Róth Ferencz tanuk vallomásaival beigazolást nyert azon körülmény, hogy Walter Ferenc és Mandik Antal nevű munkásaikat a szabómunkások szakszervezetének tenyegető reáhatása folytán voltak kénytelenek a munkából elbocsátani, a mely Rosenberg Fülöp, Berger Miksa, Fellner István és Zala Márton szakszervezeti vezetők elhatározásából származó fenyegetés részint élőszóval, részint írásban ifj. Horváth József, id. Horváth József és Závoda Pál hajtottak végre panaszlok és munkaadóikkal szemben. Miért is az I. II. és V. rendű terheltekkel szemben a törvény rendelkezése szigorított mértékben volt alkalmazandó. Noha terheltek erőszakos eljárása a jogrendet és személyes szabadság elvét mélyen sérti és így helyén volna a törvény teljes szigorának alkalmaz-

zása, büntetlen előéletük s hogy ezen esetek óta újabb panasz nem merült fel ellenük, mérsékelt büntetés alkalmazása indokolva van. Dr. Jarmatzky Sándor helyettes polgármester.

— **Gyengeelméjük, gyengetehetségük felvétele.** A borosjenői pedagógiai nevelő és foglalkoztató állami intézetbe a jövő iskola év kezdetén több növendéket vesznek fel. Felvétetnek az ország bármelyik részéről a nevelő intézetbe 7—10 éves, a foglalkoztatóba 14 éven felüli nevelés-tanításra, illetőleg foglalkoztatásra alkalmas gyengeelméjű, gyengetehetségű egyének. Ugy a fizető, mint az ingyenes felvétel iránti kérvényeket a nm. vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszteriumhoz címezve legkésőbbben június hó 10-ig kell megküldeni az intézet igazgatóságához. Bővebb tájékoztatást bárkinek nyujt az intézet igazgatója, Csapó György Borosjenő. (Arad m.)

KÖZÖNSÉG KÖRÉBŐL.*

Tek. Szerkesztő Ur!

Becses lapja f. évi 7-ik számában „Válasz” stb. c. alatt olvasható közleményre tisztelettel kérem e rövidke feleletem közlését.

Tanító-Együletünk közgyűlésén előterjesztett felolvasásomnak és az ezen alapuló határozati javaslatomnak *elvi álláspontját*, vagyis: a *valás-erkölcsi öntudatban gyökerező, magyar, nemzeti nevelés magasztos célzatát* a nagys. kir. tanfelügyelő ur feloldó határozata *nem érinti* a legcsekélyebb mértékben sem. Sőt inkább a legszeleesebbkörű paed. tájékozottsággal, aggódó hazafias gondoskodással megindokolt tanfelügyelő határozat mintegy megerősíti felolvasásomban foglalt *elvi kijelentéseket*. Ez okból a magam részéről, — a továbbvivő felelkezésnek nem látom szükségét.

Soraim szives közléséért fogadja tek. Szerkesztő ur hálás köszönetem kifejezését.

Kiváló tisztelettel vagyok hive
Homoródalmás, 1910. jan. 26.

Kriza Sándor.

*E rovat alatt közlöttekért a beküldő a felelős. Szerk.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Czirnes Bálint urnak Székelykeresztur. Nagy Lajoshoz int. válasza e számra későn érkezett. A lap az ön címére mult évi december közepe óta rendszeren megy. Csodáljuk tehát, hogy mégis másoktól kapott a közleményekre figyelmzettést.

A kis gyermek elpusztul?

Adjon neki **Scott-féle csukamájolaj Emulsiót** és örömmel fogja tapasztalni, hogy állapota azonnal jobbra fordul, hogy csakhamar fejlődésnek indul és jókedvűvé válik.

A Scott-féle Emulsió

már gyakran visszazólította szüleiknek szeretett gyermeküket a halál kapujától. A Scott-féle Emulsió a legkiválóbb, ugy tisztaság, valamint az emésztetőség és gyors hatás tekintetében.

Egy eredeti üveg ára 2 K 50 f.

Kapható minden gyógytárban.

Az Emulsió készítésénél a SCOTT-féle módszer végig tart, a halaszt, kériük figyelmezteteni.

Államilag ólomzárolt lucerna és lóheremagot tavaszi búzát, koránérő és bőtermő vetőzabot, bükköny, bal-tacim, répamag stb. vetőmagvakat elsőrendű, megbízható minőségben szállít a

SZÉKELY GAZDÁK SZÖVETKEZETE MAROSVÁSÁRHELY.

Ne feledje el

hogy a hirdetések gondos átolvasása Önnek valószínűleg hasznára lesz

Aki nálunk hirdet **annak sikere van.**

A hirdetés szövegében szívesen segítünk; kívánatra **klisé** is beszerzünk.

Hirdetőinknél történelmi megrendelésénél a „Székely-Udvarhely”-re szíveskedjék hivatkozni.

Meghívó.

Az „Első Székely Házi-ipari Országos Szövetkezet” 1910. év. február hó 15-én d. u. 2 órakor a vármegyeház kistermében tartja III-ik rendes közgyűlését.

Tárgysorozat:

1. Az igazgatóság és felügyelő bizottságnak felmentése iránti határozat.
2. Az igazgatóság és felügyelő bizottságnak megválasztása.
3. Módosított alapszabály megállapítása és elfogadása.

A közgyűlésre a t. Tagokat tisztelttel meghívja:

Székelyudvarhelyt, 1910. év január hó 28-án.

Az igazgatóság.

Ad: 7950—909. kig.

HIRDETMÉNY.

Közzéteszem, hogy Székelyudvarhely város területén levő összes úrszékek tisztítása 1910. évtől 6 évre bérbe adatik.

Felhívom azokat, a kik ezen úrszéktakarítást elvállalni óhajtják, azok ajánlataikat Székelyudvarhely város tanácsánál 1910. évi február 10-ig egyszáz korona bánatpénzzel együtt adják be.

A bérbeadásra vonatkozó feltételek a városi tanácsban megtekinthetők.

Székelyudvarhely város tanácsa, 1910. január 25.

Gotthárd János polgármester.

Lenvételek és lenmag-eladás.

Fiedler János székelykereszturi lenkikészítő gyára közhírré teszi, hogy átvész bűnmely mennyiségű kinyót vagy lekaszált lenet a legmagasab árban. Továbbá lenvetés céljaira valódi „Orosz” Peruvia lenmagot tonnanként a mely circa 85 kgr. tartalmu 20 korona készpénzfizetési árban a budapesti állomástól adhat. Mint-hogy ezen vetőmagból a rendelkezésre álló mennyiség már nem nagy, érdekelték kérelmére megrendeléseknek mielőbbi megküldésére. A gyárvezetőség.

Czell Frigyes

és Fiai

bortermelők és bornagykereskedők **Medgyes.**

Legjobb beszerzési forrás természetadta valódi erdélyi hegyi borokban. Hordókban és palackokban. Kitűnő sajattermésű és vörös borok.

Bodega Székelyudvarhelyt Petőfi-u. 16. szám alatt.

Természetes jó bor és kitűnő sör kiszolgáltatása ülő és álló vendégeknek (zárt palackokban). Vidéki vendégek fogattal és anélkül való beszállása. Szíves látogatást kér: **Albert Péter** tulajdonos.

B O R!

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi bornagykereskedőnél

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható.

TALÁLÓS

KÉRDÉS.

Miért apróhirdetés az apróhirdetés?

mert néhány APRÓ sorban minden szükséges és célszerű dolgot lehet hirdetni és így valóban APRÓ pénzbe kerül csak, ha az ember

- mindenféle állást** kínál vagy keres,
- mindenféle terményt** kínál vagy keres,
- lakást** kínál vagy keres,
- mindenféle butort** kínál vagy keres,
- mindenféle ipari cikket** kínál vagy keres,
- a legkülönbözőbb apróbb dolgokat** kínálja vagy keresi,

mely csak APRÓ költséget bír el, Olvasóközönségünk ezer meg ezer esetben hálásan emlékezik meg arról, hogy az apróhirdetések fényes sikerrel segítik elő a **kinálat** és **kereslet** nagyarányu forgalmát.

Azért ne tessen habozni s a mikor csak a legcsekélyeb szükség diktálja:

apróhirdetést kell feladni a „Székely-Udvarhely”-ben. **Apró a hirdetés, apró a költség!**

Amortizációs

tisztviselői kölcsön

ügyekben

díjmentes felvilágosítást nyújt az „O. m. I. ált. tisztviselő-egylet kolozsvári képviselőisége”. **KOLOZSVÁR** Terenc József-ut 7. szám a. Válaszbélyeg csatolandó.

Magyar Könyvtiteli Folyóirat

havi folyóirat a könyvtiteli ismeretek fejlesztésére. Főszerkesztők: Karpáti Béla és Trautmann Henrik. Társzerkesztők: Kuntner Róbert, Szél Jenő, Zsengeri Manó. Megjelenik minden hó első napján egy és fél ivnyi terjedelemben. Előfizetési ára egy évre 8 K, fél évre 4 K. Egyes szám ára 80 fillér. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, IX., Meszler-u. 27. Mutatványszámot szívesen küld a kiadóhiv.

MIÉRT nem előfizetője Ön is

AZ ÜZLET című szaklapnak? Mert nem ismeri, mert nem tudja, hogy ez a legjobb és leggyar kereskedelmi szaklap. Két korona csak egy negyedévre e lapnak előfizetési díja. Aki a csekély összegűt „AZ ÜZLET”-re részánja, az jó üzletet csinált. Mutatványszámotínyven küld a kiadóhiv. Budapest, V. Sas-utca. 12. sz.

Védjegy: „Horgony”

A Liniment. Capsici, comp., a 'Horgony-Pain-Expeller **pótléka** egy régió bizonyult háziszser, mely már sok év óta legjobb bedörzsölésnek bizonyult köszvényéni, **osznál és meghűléseknel.** **Figyelmeztetés.** Silány hamisítványok miatt be-**vásárláskor óvatosak legyünk és csak olyan eredeti üveget fogadjunk el, mely a „Horgony” védjegyvel és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozba van osomagolva. Ára üvegekben K—80, K 1.40 és K 2.— és ügyszólván minden gyógyszerárban kapható. Főraktár: Török József gyógyszerésznél, Budapest. Dr. Richter gyógyszerháza az „Arany oroslánhoz”, Prágában, Elisabethstrasse 5 neu.**

— A „Vasárnapi ujság” január 30-iki száma nagy érdekességü képet közöl: Hegedüs László rajzát József főherceg jelmezbálgáról, a művésznak a helyszínén fölvev vázlatai alapján. A lap első helyén dr Mészáros Gyula közleménye áll a baskirokról, a baskir-földön fölvev képeket. A konstantinápolyi Csiraganpalota égését, a budapesti francia otthont, a budapesti utca új specialitását, a Messenger boyt érdekes képek mutatják be. Szépirodalmi olvasmányok: Nagy Zoltán és Kosztolányi Dezső verse, Szemere György regénye, Rálosi Viktor regényes korrajza a párisi kommünröl, Hrabovszky Julia elbeszélése. Egyéb közlemények: Oláh Gyula cikke az ébredés korszakáról, színház, tárcacikk a hétről s a rendes heti rovatok: Irodalom és művészet sakkjáték stb. A „Vasárnapi Ujság” előfizetési ára negyed évre 4 K a „Világkronika”-val együtt 4 K 80 fillér. Megrendelhető a »Vasárnapi Ujság» kiadóhivatalában (Budapest, IV. kerület, Egyetem utca 4 szám.) Ugyanitt megrendelhető a „Képes Néplap” a legolcsóbb ujság a magyar nép számára, félévre két korona 40 fillér.

Névjegyek, Meghívók, Eljegyzési és Esküvői valamint gyászjelentések,

ugyszintén mindenféle könyvnyomdai és könyvkötői munkálatok izléses kivitelben, gyorsan és pontosan készülnek **Betegh Pál** villamos üzemre berendezett könyvnyomdátó és könyvkötő-intézetében Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca. 31. sz. alatt. Vidéki megrendeléseket azonnal elintéz.

Magyar királyi államvasutak.

Oda		Évrényes 1909 október 1-től.		Vissza			
Vv.	Vv.	Vv.	Vv.	Vv.	Vv.		
8512	8514	8516	Téli menetrend.		8511	8513	Gyv.
	I—III.	I—III.			I—III.	I—III.	
— 655	820	8910	ind. B.-pest k. p. u. (N.-váradon át 126) ér.	720	4*730	955	
— —	200	1220	„ B.-pest k. p. u. (Aradon át 153, 126) „	605	*1230	—	
— —	854	611	„ Kolozsvár (126) (*Csatl. Héjasfalván) „	510	*1050	—	
— —	1250	432	„ Szentágota vásártér — — — — — „	555	938	—	
— 447	1047	734	ind. Segesvár (126, 133) — ér.	705	453	958	
— 501	1100	747	Fehéregyhaza — — — — —	653	441	946	
— 509	1108	755	Bún 211 sz. őrház — — — — —	646	433	938	
— 526	1120	810	ind. Héjasfalva (126) — ér.	637	424	929	
— 540	1134	824	Ujszékely 2. sz. őrház — — — — —	619	405	910	
— 550	1144	834	Alsóboldogfalva — — — — —	610	355	900	
— 607	1158	848	Székelykeresztur — — — — —	602	347	852	
— 609	1206	856	Bóthfalva 6 sz. őrház — — — — —	553	338	839	
— 620	1217	907	Kisgalambfalva — — — — —	543	328	828	
— 639	1236	926	Nagygalambfalva — — — — —	535	320	820	
— 654	1251	941	Bögöz — — — — —	512	257	757	
— 707	104	954	Bikfalva 11. sz. őrház — — — — —	500	245	745	
— 723	120	1010	Székelyudvarhely § — — — — —	445	230	730	
— 805	544	910	ind. Székelykocsárd — — — — — ér.	616	250	616	
201	1025	315	érk. Maros-Vásárhely — — — — —	740	—	240	834
436	1037	531	ind. — — — — —	526	—	1210	1231
450	124	553	érk. Déda (Borszék-fürdő) ind.	—	820	—	834
803	302	905	ind. Kültüllőszög — — — — — ér.	534	—	325	617
— 902	934	850	érk. Parajd — — — — — ind.	844	1243	654	
— 1035	250	500	ind. Sepsiszentgyör — — — — — ér.	335	745	130	
650	101	1244	érk. Madéfalva — — — — — ind.	620	1205	425	838
906	316	523	érk. Gyergyószentmiklós — — — — — ind.	342	833	206	619
1116	344	918	„ Gyimes — — — — — ind.	—	514	1200	418
1101	435	928	Palanca — — — — — ind.	—	520	1124	410
— 858	—	700	ind. Brassó — — — — — ér.	—	—	1002	—
515	1050	305	Sepsiszentgyörgy — — — — —	816	159	633	1008
645	110	451	Kézdivásárhely — — — — —	644	1220	450	—
856	228	720	érk. Bercezk — — — — — ind.	439	1016	234	—
1015	—	856	— — — — —	324	855	103	—